

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

1/ Dotaz - nároky státních zaměstnanců založené KDVS/„nepodkročitelnost“ a „nepřekročitelnost“

Podle § 143 odst. 1 zákona o státní službě je ke zlepšení podmínek výkonu služby, zejména zdravotních, sociálních nebo kulturních, možné v kolektivní dohodě upravit práva státních zaměstnanců. Vzniká otázka, zda je možno sjednávat v kolektivní dohodě vedle závazků kolektivní povahy i závazky působící přímo vůči jednotlivým státním zaměstnancům, tedy i nároky jako další překážky ve službě, platová práva vč. odměn, vyšší náhrady škody, atd. K názoru, že kolektivní dohoda může zakládat nároky státních zaměstnanců ze služebního poměru, se přiklonila i KDVS, která založila nárok na indispoziční volno a nárok na odměny k životním a služebním výročím. Může resortní kolektivní dohoda jít nad rámec KDVS a upravit odchylným způsobem i práva státních zaměstnanců?

Odpověď

Podle § 143 odst. 4 zákona o státní službě se k ujednání resortní kolektivní dohody, která upravuje práva státních zaměstnanců a práva a povinnosti stran takové dohody v jiném rozsahu než kolektivní dohoda vyššího stupně, nepřihlíží.

Článek 1 odst. 4 aktuální KDVS obsahuje následující výklad uvedeného ustanovení zákona o státní službě, který zastává sekce pro státní službu a na kterém panuje shoda s odborovými organizacemi: „Upravuje-li KDVS určitý rozsah přímých nároků státních zaměstnanců, kolektivní dohoda uzavřená mezi služebním orgánem nebo více služebními orgány a odborovou organizací nebo více odborovými organizacemi působícími u služebního úřadu nesmí takové nároky upravit v jiném rozsahu než KDVS. Jiná ujednání vedoucí ke zlepšení podmínek výkonu služby lze v kolektivní dohodě sjednat, není-li rozsah přímých nároků státních zaměstnanců stanoven zákonem o státní službě. Ustanovení § 143 odst. 4 zákona o státní službě není možné vykládat tak, že vylučuje možnost sjednat v kolektivní dohodě ujednání vedoucí ke zlepšení podmínek výkonu služby, jejichž předmět není v KDVS vůbec obsažen.“

2/ Dotaz - účinnost KDVS od 1. 1. 2025

Dle § 7a a zákona č. 2/1991 Sb. o kolektivním vyjednávání je kolektivní smlouva vyššího stupně závazná od 1. dne měsíce následujícího po vyhlášení sdělení ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv. Pokud ke dni 1. 1. 2025 ve Sbírce zákonů nebylo oznámeno uložení KDVS, byla od 1. 1. 2025 závazná, nebo ne?

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Odpověď

Ustanovení § 143 odst. 2 zákona o státní službě se odkazuje na ustanovení § 26 zákoníku práce. Toto delegované ustanovení se týká účinnosti kolektivních smluv obecně, tedy i kolektivních smluv/dohod vyššího stupně. Pro dotaz je relevantní odst. 2, ve kterém se stanoví: „*Účinnost kolektivní smlouvy začíná prvním dnem období, na které byla kolektivní smlouva uzavřena, a končí uplynutím tohoto období, pokud doba účinnosti některých práv nebo povinností není v kolektivní smlouvě sjednána odchylně.*“ Smluvní stranou KDVS je Vláda České republiky, která je dle čl. 67 odst. 1 Ústavy vrcholným orgánem výkonné moci, tzn., že celou výkonnou moc a její součástí řídí a je oprávněna zavázat nejen členy vlády, ale i vedoucí ostatních služebních úřadů. Sjednala-li vláda účinnost KDVS ke dni 1. 1. 2025, je toto datum závazné pro všechny služební úřady, resp. služební orgány v těchto služebních úřadech. Na okraj podotýkáme, že odkaz na ustanovení § 7a zákona o kolektivním vyjednávání je irelevantní, neboť účinnost zde stanovená se týká tzv. rozšířených kolektivních smluv vyššího stupně, tj. takových kolektivních smluv vyššího stupně, jejichž závaznost byla rozšířena postupem dle § 7 zákona o kolektivním vyjednávání na další zaměstnavatele s převažující činností v odvětví označeném kódem klasifikace ekonomických činností (NACE CZ).

3/ Dotaz – závaznost KDVS - závaznost pro služební úřady

Je KDVS závazná pro všechny služební úřady (včetně těch, ve kterých nepůsobí odborové organizace, příp. těch, ve kterých působí jiné odborové organizace než ty, které jsou členy odborových svazů, jež KDVS uzavřely)?

Odpověď

KDVS je závazná pro všechny služební úřady. Uvedený závěr vyplývá z výslovné dikce ustanovení § 143 odst. 3 zákona o státní službě, kde se stanoví: „*Kolektivní dohoda podle odstavce 2 písm. b) je závazná také pro všechny služební úřady, pro všechny státní zaměstnance a pro všechny odborové organizace, za které tuto dohodu uzavřela odborová organizace.*“

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

4/ Dotaz – závaznost KDVS – závaznost pro zaměstnance v pracovním poměru

Lze nároky státních zaměstnanců upravené v KDVS přiznat i zaměstnancům v pracovním poměru? Jakým způsobem lze přiznat nároky zaměstnancům v pracovním poměru ve služebních úřadech, ve kterých nepůsobí odborové organizace?

Odpověď

KDVS může být v souladu s § 143 zákona o státní službě uzavřena ke zlepšení podmínek výkonu služby toliko státních zaměstnanců ve smyslu zákona o státní službě, nikoliv zaměstnanců v pracovním poměru. To respektuje i samotný čl. 1 odst. 1 KDVS. Obdobné nároky, jaké upravuje KDVS, lze pro zaměstnance v pracovním poměru upravit příslušnou kolektivní smlouvou uzavřenou mezi zaměstnavatelem (právně jedná vedoucí organizační složky státu) a příslušnou odborovou organizací/odborovými organizacemi. Ve služebních úřadech, v nichž nepůsobí odborová organizace, lze upravit nároky zaměstnanců v pracovním poměru příslušnými vnitřními předpisy

5/ Dotaz – provedení KDVS resortními kolektivními dohodami a služebními předpisy

Je přípustné, aby bližší podmínky pro aplikaci některého ustanovení KDVS byly upraveny služebním předpisem služebního orgánu?

Odpověď

Považuje-li služební orgán za žádoucí provést některé ustanovení KDVS, může tak učinit služebním předpisem vždy (bez ohledu na to, zda ve služebním úřadu působí odborová organizace, či nikoliv), neboť služební orgán je obecně oprávněn vydávat služební předpisy upravující organizační věci služby.

6/ Dotaz – čl. 2 odst. 4 KDVS – účast členů odborových organizací na schůzích, konferencích nebo sjezdech

Je služební úřad (služební orgán) členům odborových organizací k výkonu jiné odborové činnosti (účasti na schůzích, konferencích nebo sjezdech) povinen poskytnout služební volno, za něž jim přísluší plat, či nikoliv?

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Odpověď

Čl. 2 odst. 4 Kolektivní dohody vyššího stupně je pouze přepisem ustanovení § 141 odst. 3 zákona o státní službě obdobného znění. V obou zněních je uvedeno, že členům odborových organizací se služební volno poskytuje „k výkonu jejich činnosti podle tohoto zákona/zákona o státní službě“. Za činnost podle tohoto zákona/zákona o státní službě nelze považovat účast na schůzích, konferencích nebo sjezdech. Činností podle tohoto zákona/zákona o státní službě bude např. činnost podle § 132 odst. 2, 3 nebo § 158 zákona o státní službě (typicky účast členů odborových organizací v poradních orgánech služebního orgánu nebo jejich přítomnost při konání úřednické zkoušky), za niž tedy členům odborových organizací přísluší plat. Zároveň je ovšem třeba respektovat i podmínku, že je služební volno poskytováno pouze v nezbytně nutném rozsahu. K účasti členů odborových organizací na schůzích, konferencích nebo sjezdech lze poskytnout neplacené služební volno, a to právě na základě § 104 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 203 odst. 2 písm. b) zákoníku práce.

7/ Dotaz – čl. 10 KDVS – rozsah nároku na poskytnutí indispozičního volna

Jaký je nárok státního zaměstnance na poskytnutí indispozičního volna, pokud v průběhu kalendářního roku přechází v rámci téhož služebního poměru do jiného služebního úřadu? Jaký je tento nárok za situace, kdy státní zaměstnanec v rámci jednoho služebního úřadu přechází ze služebního poměru do pracovního poměru nebo naopak, a za situace, kdy v průběhu roku vyčerpal nárok na indispoziční volno v předchozím služebním poměru a posléze byl přijat do dalšího služebního poměru? Lze omezit rozsah nároku na poskytnutí indispozičního volna, pokud služební poměr státního zaměstnance trval jen krátkou dobu, např. skončil ve zkušební době?

Odpověď:

V případě, že státní zaměstnanec přechází v rámci téhož služebního poměru v průběhu kalendářního roku z jednoho služebního úřadu do jiného, nevzniká mu nový nárok na čerpání indispozičního volna. Pokud tedy všech 5 dnů indispozičního volna již před přechodem vyčerpal, nemůže v novém služebním úřadu čerpat žádné indispoziční volno. Nárok na čerpání 5 dnů indispozičního volna podle čl. 10 odst. 2 KDVS představuje maximální rozsah v rámci téhož služebního poměru v průběhu kalendářního roku, přičemž není rozhodné, v jakém služebním úřadu/úřadech tento nárok státní zaměstnanec vyčerpá.

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Co se týče přechodu z pracovního poměru do služebního poměru, čl. 10 odst. 4 KDVS výslovně uvádí, že vznikne-li státnímu zaměstnanci služební poměr bezprostředně po skončení jeho pracovního poměru v tomtéž služebním úřadu v průběhu téhož kalendářního roku, poskytne služební orgán státnímu zaměstnanci indispoziční volno v rozsahu zkráceném o rozsah indispozičního volna čerpaného v témže kalendářním roce před skončením jeho pracovního poměru. Opačnou situaci, tedy přechod státního zaměstnance ze služebního poměru do pracovního poměru, KDVS neřeší a ani řešit nemůže, neboť se jedná o úpravu nároků zaměstnanců v pracovním poměru, která nespadá do oblasti úpravy vyhrazené KDVS. Pokud předmětnou situaci neupraví obdobným způsobem jako KDVS kolektivní smlouva v daném služebním úřadu, nelze nárok na indispoziční volno v takovém případě zaměstnanci upřít, a to ani za situace, kdy v průběhu daného kalendářního roku již indispoziční volno čerpal/vyčerpal v rámci služebního poměru.

V případě skončení a vzniku dalšího služebního poměru v průběhu téhož kalendářního roku nelze státnímu zaměstnanci nový nárok na poskytnutí indispozičního volna upírat, a to bez ohledu na to, zda se jedná o vznik služebního poměru v původním nebo jiném služebním úřadu. Jedná se o nový služební poměr a KDVS nárok na indispoziční volno v tomto směru (na rozdíl od přijetí do pracovního poměru – vizte výše) nijak neomezuje.

I za situace, kdy by služební poměr státního zaměstnance trval kratší dobu než kalendářní rok, např. pouze několik málo měsíců, nelze státnímu zaměstnanci z tohoto důvodu omezit nárok na čerpání všech dnů indispozičního volna, protože KDVS v tomto směru žádné omezení ani pravidla poměrného vzniku nároku nestanoví.

8/ Dotaz – čl. 11 KDVS – nárok na odměnu, nevykonává-li státní zaměstnanec službu z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené

Dne 15. 4. 2025 budu ve služebním úřadě zaměstnána přesně po dobu 10 let. V tu dobu bych ovšem měla čerpat mateřskou nebo rodičovskou dovolenou. Budu mít nárok na odměnu ve výši 5.000,- Kč vyplývající z čl. 11 KDVS?

Odpověď

Nárok na odměnu při dovršení služebního výročí podle čl. 11 odst. 1 písm. a) KDVS vzniká státnímu zaměstnanci, jsou-li splněny ostatní podmínky dle tohoto ustanovení, i v případě, že nekoná službu z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené.

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

9/ Dotaz – čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS – nárok na odměnu při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod

Kdy státnímu zaměstnanci vznikne nárok na odměnu uvedený v čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS?

Odpověď

Odměnu lze poskytnout státnímu zaměstnanci při splnění tří podmínek. První podmínkou je minimální doba trvání služebního poměru státního zaměstnance. Druhou podmínkou je první skončení služebního poměru. A třetí podmínkou je buď přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo nabytí nároku na starobní důchod. Jazykovým výkladem lze dojít k závěru, že třetí podmínka musí časově předcházet té druhé, tzn. k přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo k nabytí nároku na starobní důchod musí dojít ještě před prvním skončením služebního poměru, resp. nejpozději ve stejný den. KDVS pouze stanoví, že ke splnění třetí podmínky musí dojít s předstihem, nikoliv s jak velkým.

Ve světle těchto argumentů lze tedy uzavřít, že trval-li služební poměr státního zaměstnance nejméně 5 let, ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS mu lze při prvním skončení služebního poměru poskytnout odměnu z rozpočtových prostředků, pokud mu zároveň nejpozději ke dni skončení služebního poměru byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo pokud mu vznikl nárok na starobní důchod. Z toho lze dovodit, že zaměstnanci, jemuž vznikl nárok na starobní důchod - byť jeden den - po prvním skončení služebního poměru, nelze odměnu ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS poskytnout.

A naopak, při splnění všech požadovaných podmínek není rozhodné, s jakým předstihem před prvním skončením služebního poměru vznikl státnímu zaměstnanci nárok na starobní důchod. Tedy i zaměstnanci, jemuž vznikl nárok na starobní důchod např. tři roky před prvním skončením služebního poměru a jeho služební poměr trval alespoň 5 let, lze poskytnout odměnu ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS.

Pro úplnost je třeba dodat, že nárok na tzv. řádný starobní důchod vzniká státnímu zaměstnanci objektivně (bez ohledu na to, zda si požádal o jeho přiznání), dovršil-li důchodový věk a získal-li potřebnou dobu důchodového pojištění. V případě tzv. řádného starobního důchodu není tedy rozhodné, zda byl státnímu zaměstnanci tento důchod ke dni vzniku nároku také přiznán. Odměnu ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS lze tudíž poskytnout např. také státnímu zaměstnanci, kterému nárok na starobní důchod vznikl přede dnem skončení služebního poměru (resp. nejpozději v den jeho skončení), i

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

když o přiznání tohoto důchodu dosud nepožádal a má v úmyslu žádat o jeho přiznání od data pozdějšího, než je datum skončení služebního poměru. Odměnu lze v takových případech poskytnout státnímu zaměstnanci při splnění podmínky minimální stanovené doby trvání služebního poměru a splnění podmínky potřebné doby důchodového pojištění (což ovšem musí služebnímu orgánu hodnověrným způsobem prokázat, např. informativním osobním listem důchodového pojištění nebo evidenčními listy důchodového pojištění).

Nárok na odměnu ve smyslu ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS může vzniknout také v případě nároku na tzv. předčasný starobní důchod, tj. důchod přiznaný před dosažením důchodového věku. V tomto případě však nárok nevzniká objektivně, ale podmínkou je podání žádosti o tento typ důchodu, přičemž dnem vzniku nároku je den, od něhož je tento důchod přiznán. K tomu více v odpovědi na otázku č. 11.

10/ Dotaz – čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS – nárok na odměnu při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod

Lze nárok na odměnu uvedený v čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS vykládat tak, že vzniká buď při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, nebo po nabytí nároku na starobní důchod, bez ohledu na to, zda služební poměr dál trvá, či nikoliv?

Odpověď

Nikoliv. Smyslem uvedeného ustanovení KDVS, obdobně jako smyslem § 86 odst. 4 zákona o státní službě, ze kterého toto ustanovení KDVS věcně vychází, je poskytnout odměnu státnímu zaměstnanci v souvislosti s prvním skončením služebního poměru, a to jako projev poděkování služebnímu úřadu za odvedenou službu. Odměnu lze poskytnout státnímu zaměstnanci při splnění tří podmínek. První podmínkou je minimální doba trvání služebního poměru státního zaměstnance. Druhou podmínkou je první skončení služebního poměru. A třetí podmínkou (formulovanou alternativně, což dokládá shodné užití předložky „po“ v textu ustanovení) je buď přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, nebo nabytí nároku na starobní důchod.

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

11/ Dotaz – čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS – nárok na odměnu při prvním skončení služebního poměru po přiznání předčasného důchodu

Lze nárok na odměnu uvedený v čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS vykládat tak, že vzniká i při prvním skončení služebního poměru po přiznání předčasného starobního důchodu?

Odpověď

Ano. V ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS, obdobně jako v § 86 odst. 4 zákona o státní službě je, jako jedna z podmínek pro poskytnutí odměny, uvedena podmínka nabytí nároku na starobní důchod. Institut starobního důchodu je upraven v části čtvrté hlavě prvního zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a pod pojmem starobní důchod je zahrnut jednak starobní důchod (§ 29) a jednak starobní důchod před dosažením důchodového věku (§ 31), kdy i pro nárok na tento starobní důchod je třeba splnit podmínku věku (byť nižšího) a potřebnou dobu důchodového pojištění. Ustanovení § 31 a § 29 zákona o důchodovém pojištění jsou ve vztahu zvláštního k obecnému, kdy úprava starobního důchodu před dosažením důchodového věku má postavení legi speciali k úpravě starobního důchodu (srov. § 31 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku vylučuje nárok na starobní důchod). Lze se proto domnívat, že podmínka nabytí nároku na starobní důchod uvedená v čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS, obdobně jako v § 86 odst. 4 zákona o státní službě, se uplatňuje primárně vůči obecné úpravě vzniku nároku na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění. Pokud jde o tzv. předčasné důchody, tj. starobní důchody před dosažením důchodového věku, lze odměnu při prvním skončení služebního poměru podle čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS, při splnění podmínky minimální stanovené doby trvání služebního poměru, poskytnout i státnímu zaměstnanci, kterému byl ještě před prvním skončením služebního poměru přiznán starobní důchod před dosažením důchodového věku. V tomto případě tedy nejde o pouhé (teoretické) dosažení příslušného důchodového věku (nižšího) a potřebné doby důchodového pojištění, aniž by musel být starobní důchod přiznán, v tomto případě starobního důchodu před dosažením důchodového věku je třeba, aby byl skutečně již přiznán. Toto pravidlo vyplývá i z § 31 odst. 2 věty druhé, podle které se za den vzniku nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku považuje den, od něhož je tento důchod přiznán.

12/ Dotaz – čl. 11 odst. 1 KDVS – zápočet odměn do průměrného výdělků státního zaměstnance

KDVS v čl. 11 odst. 1 upravuje nárok státních zaměstnanců na poskytnutí odměn. Započítávají se uvedené odměny do průměrného výdělků státního zaměstnance?

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Odpověď

Odměny vyplývající z čl. 11 odst. 1 KDVS se do průměrného výdělku státního zaměstnance nezahrnují. Průměrný výdělek státních zaměstnanců se zjišťuje postupem podle § 352 a násl. zákoníku práce (viz § 174 zákona o státní službě), přičemž tento se zjišťuje z hrubého platu zúčtovaného zaměstnanci k výplatě v rozhodném období. Za plat se dle § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 109 odst. 3 zákoníku práce považuje peněžitě plnění poskytované za práci zaměstnanci zaměstnavatelem, přičemž plat není možné určit jiným způsobem v jiném složení a jiné výši, než stanoví právní předpisy. Složky platu, které lze zaměstnanci poskytnout, jsou tedy v zákoně uvedeny a státnímu zaměstnanci tedy není možné za vykonanou službu poskytovat jiné než zákonem stanovené složky platu. Z povahy výše uvedených odměn vyplývá, že se neposkytují za výkon práce (služby), nejde tedy o odměny ve smyslu § 134 nebo 134a zákoníku práce, resp. § 150 zákona o státní službě, a proto je nelze považovat za součást platu, tedy ani za základ pro výpočet průměrného výdělku.

13/ Dotaz – čl. 11 odst. 2 KDVS – zápočet doby trvání pracovního poměru, který vzniku služebního poměru bezprostředně předcházel, a to ve správních úřadech, které jsou dle § 4 odst. 1 zákona o státní službě služebními úřady, a ve státních orgánech nebo právnických osobách, které jsou služebními úřady dle § 4 odst. 2 zákona o státní službě

Co vše lze započítat do doby trvání pracovního poměru zaměstnance – DPČ/DPP, MD/RD, neplacené volno? Lze započítat praxi u úřadu, která byla kdysi v minulosti a byla přerušena podnikáním? Lze započítat praxi u našeho úřadu v pracovním poměru, které předtím předcházela praxe u jiného úřadu v pracovním poměru, tedy praxi u obou úřadů?

Odpověď

Úprava čl. 11 odst. 2 KDVS obsahově vychází z úpravy § 200 odst. 1 zákona o státní službě, avšak ustanovení v KDVS je formulováno v jednotném čísle, a sice že „do doby trvání služebního poměru státního zaměstnance se započítává doba trvání pracovního poměru, který vzniku služebního poměru bezprostředně předcházel“. Platí tedy, že pokud služební poměr plynule (nepřetržitě - tzv. „překlopení“) navazoval na předchozí pracovní poměr v nynějším služebním úřadu ve smyslu zákona o státní službě, do doby nepřetržitého trvání služebního poměru se započte i doba tohoto předchozího pracovního poměru. Vzniku služebního poměru mohl bezprostředně předcházet pouze jeden pracovní poměr, přičemž se počítá celá doba od jeho sjednání po přijetí do služebního poměru. MD, RD a neplacené volno se do trvání služebního poměru státního zaměstnance započítává,

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

neboť jím pracovní poměr nekončí, DPČ a DPP započítat nelze, neboť se nejedná o pracovní poměr.

14/ Dotaz – čl. 11 odst. 2 KDVS – zápočet doby trvání pracovního poměru, který vzniku služebního poměru bezprostředně předcházel, a to ve správních úřadech, které jsou dle § 4 odst. 1 zákona o státní službě služebními úřady, a ve státních orgánech nebo právnických osobách, které jsou služebními úřady dle § 4 odst. 2 zákona o státní službě

Lze do doby trvání pracovního poměru, který vzniku služebního poměru bezprostředně předcházel, započítat i pracovní poměr u zrušeného správního orgánu, pokud došlo k delimitaci na nově vznikající správní orgán?

Odpověď

Obecně se praxe vykonávaná u některého správního orgánu započítává pro účely § 200 odst. 1 zákona o státní službě a KDVS do doby služebního poměru, pokud při přechodu agendy byli dosavadní zaměstnanci tzv. delimitováni, tzn., za platnosti stávajících pracovních smluv pouze za užití dohod o změně obsahu pracovního poměru ze zákona přešli pod jiný správní orgán.¹

¹ Související odpovědi:

- Trvání pracovního poměru zaměstnanců bývalých okresních hygienických stanic (a bývalé hygienické stanice hlavního města Prahy), resp. přesněji zaměstnanců bývalých okresních úřadů lze do doby trvání služebního poměru započítat, jednalo-li se u těchto zaměstnanců o totožnou agendu (tedy o výkon státního zdravotního dozoru), neboť část sto sedmáctá zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, upravila v bodech 17. až 20. explicitně přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů na nynější Krajské hygienické stanice (delimitace zaměstnanců byla završena usnesením vlády č. 695 ze dne 26. 6. 2002 v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů).
- I trvání pracovního poměru zaměstnanců bývalých OÚNZ/KÚNZ (okresních/krajských ústavů národního zdraví) lze do doby trvání služebního poměru započítat, jednalo-li se u těchto zaměstnanců o totožnou agendu. OÚNZ/KÚNZ se na základě zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, staly organizacemi okresních úřadů, což potvrdil i § 1 vyhlášky č. 242/1991 Sb., o soustavě zdravotnických zařízení zřizovaných okresními úřady a obcemi, podle něhož: „Základními články soustavy jsou zdravotnická zařízení s právní subjektivitou zřizovaná okresními úřady nebo obcemi. Takovými zařízeními se mohou stát i zdravotnická zařízení, která jsou dosud součástí okresních (obvodních, městských) ústavů národního zdraví a jsou uvedena v části druhé této vyhlášky.“ V § 7 části druhé vyhlášky byly uvedeny i okresní hygienické stanice.
- Do doby trvání služebního poměru státního zaměstnance lze za účelem poskytnutí odměn podle KDVS započítat i dobu trvání pracovního poměru ke krajské geodetické a kartografické správě předcházejícího pracovnímu poměru k nynějšímu katastrálnímu úřadu. Uvedené vyplývá ze skutečnosti, že zákon č. 36/1973 Sb., o orgánech geodézie a kartografie, byl nahrazen zákonem

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

15/ Dotaz - čl. 11 KDVS - rozhodování o odměnách k životním a služebním výročím

Je třeba o odměnách poskytovaných podle KDVS vydávat rozhodnutí?

Odpověď

Čl. 11 KDVS je provedením § 86 odst. 4 zákona o státní službě, podle něhož služební orgán může poskytnout odměnu státnímu zaměstnanci při životním nebo pracovním jubileu a při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod. O poskytnutí odměny, tj. i odměny dle čl. 11 KDVS, se nevydává rozhodnutí ve správním řízení. Nárok na odměnu vzniká přímo splněním podmínek uvedených v KDVS, služební orgán o tomto nároku fakticky nerozhoduje. K uvedenému závěru dospěl i poradní sbor nejvyššího státního tajemníka k zákonu o státní službě, když v závěru č. 37 ze dne 17. září 2021 konstatoval, že na rozhodování o poskytnutí odměny podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě se ustanovení o řízení ve věcech služby ani ustanovení správního řádu o správním řízení nevztahují, neboť se nejedná o postup v rámci výkonu působnosti v oblasti veřejné správy ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu. Poradní sbor konstatoval, že na poskytování odměn podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě se nevztahuje ani § 159 odst. 1 písm. d), ani § 159 odst. 2 písm. l) zákona o státní službě. Úprava § 159 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě se týká rozhodování o odměňování, tzn. rozhodování podle části deváté zákona o státní službě „Odměňování státních zaměstnanců“, zatímco úprava odměny podle § 86 odst. 4 zákona o státní službě je obsažena v části třetí zákona o státní službě „Povinnosti a práva státních zaměstnanců, příkazy k výkonu služby a ocenění za příkladný výkon služby“.

č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, který v závěrečných ustanoveních upravuje přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů z orgánů geodetické a kartografické správy na katastrální úřady (tzv. delimitaci). V tomto případě tedy ke skončení pracovního poměru nedošlo, a proto je možné započítat dobu trvání tohoto pracovního poměru v celém rozsahu.

- Do doby trvání služebního poměru státního zaměstnance lze za účelem poskytnutí odměn podle KDVS započítat i dobu trvání pracovního poměru u Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany včetně Vojenského zpravodajství, Ministerstva spravedlnosti, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace nebo Policie České republiky – Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu předcházejícího pracovnímu poměru k Archivu bezpečnostních složek. Uvedené vyplývá ze skutečnosti, že § 21 odst. 1 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, upravuje tzv. delimitaci zaměstnanců. U delimitovaných zaměstnanců, tedy u zaměstnanců, u kterých nedošlo k rozvázání pracovního poměru, nýbrž byly sjednány dohody o změně pracovních podmínek, lze považovat trvání pracovního poměru za nepřetržitě, a proto se pro účely poskytování odměn podle čl. 11 KDVS započítá doba trvání pracovního poměru, jenž bezprostředně předcházel (tzv. „překlopení“) vzniku služebního poměru podle zákona o státní službě, v celém rozsahu, tj. od jeho sjednání. U „překlopených“ zaměstnanců, kteří nebyli delimitováni, avšak byl s nimi rozvázán pracovní poměr a následně sjednán pracovní poměr nový, lze započítat dobu trvání pracovního poměru pro účely aplikace čl. 11 KDVS až od chvíle sjednání nového (posledního) pracovního poměru.

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Úprava § 159 odst. 2 písm. l) zákona o státní službě se vztahuje na odměny, které jsou složkou platu státního zaměstnance.

16/ Dotaz – čl. 11 KDVS – doba vyplacení odměny při služebním výročí

Lze odměnu při služebním výročí poskytnout zpětně?

Odpověď:

Podle čl. 11 odst. 4 KDVS se odměna při dovršení služebního výročí vyplatí v nejbližším výplatním termínu určeném ve služebním úřadu pro výplatu platu, přičemž podmínkou pro vznik nároku na odměnu při dovršení služebního výročí není podání žádosti státního zaměstnance. Zákon o státní službě s nevyplacením odměny ve stanovené lhůtě nespojuje zánik práva. Z toho lze usuzovat, že nárok na vyplacení odměny při dovršení služebního výročí nezanikl, je však třeba brát zřetel i na jeho možné promlčení. K promlčení v podmínkách státní služby se vyslovil poradní sbor nejvyššího státního tajemníka k zákonu o státní službě, když v závěru č. 39 ze dne 3. června 2022 konstatoval, že majetková práva ze služebního poměru státního zaměstnance se promlčují. Jejich promlčení se - až na zvláštní dílčí úpravu v § 267 odst. 2, § 268 odst. 3 a § 271t zákoníku práce - řídí § 609 a násl. občanského zákoníku. Podle příslušné úpravy v občanském zákoníku se promlčují všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem. Jiná práva se promlčují, pokud to stanoví zákon (§ 611 občanského zákoníku). Jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí doba běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé. Právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla (§ 619 občanského zákoníku). Obecná promlčecí lhůta trvá tři roky (§ 629 odst.1 občanského zákoníku).

17/ Dotaz – čl. 11 KDVS – vyplacení odměny při úmrtí státního zaměstnance

Je možné poskytnout odměnu podle čl. 11 odst. 1 písm. c) KDVS, pokud služební poměr státního zaměstnance skončil jeho smrtí?

DOTAZY A STANOVISKA KE KOLEKTIVNÍ DOHODĚ VYŠŠÍHO STUPNĚ

Odpověď:

Zákon o státní službě obsahuje úpravu převodu práv při smrti státního zaměstnance. Podle § 177 odst. 6 zákona o státní službě se pro přechod a zánik peněžitých práv po smrti státního zaměstnance použije § 328 zákoníku práce. Podle uvedeného ustanovení peněžitá práva státního zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Vzhledem k tomu, že nárok na odměnu podle KDVS nelze podřadit pod platová práva, pro jejichž přechod zákoník práce stanoví limit trojnásobku průměrného měsíčního výdělku a výčet osob, na něž přecházejí, nárok na tuto odměnu přechází vždy v plné výši, a to na dědice zjištěné v rámci dědického řízení. Pokud tedy nárok na výplatu odměny vznikl za života státního zaměstnance, jeho úmrtím nezaniká a vyplatí se dědicům.

18/ Dotaz – čl. 11 KDVS – doba trvání služebního/pracovního poměru

Kdy je dovršena doba trvání služebního/pracovního poměru 10 let v případě uzavření pracovního poměru dne 1. 1. 2006. Je to 31. 12. 2015 nebo 1. 1. 2016?

Odpověď

V daném případě se jedná v rámci služebního/pracovního poměru o dobu, jejíž běh se počítá podle § 333 zákoníku práce². Ve vztahu k dobám toto ustanovení výslovně říká, že počínají prvním dnem stanovené nebo sjednané doby a končí uplynutím posledního dne stanovené nebo sjednané doby. Subsidiární úprava o počítání času obsažená v § 605 občanského zákoníku se proto ve vztahu k dobám počítaným u pracovněprávních vztahů neuplatní. Stanovená nebo sjednaná doba tedy začíná dnem, kdy nastala skutečnost rozhodná pro její počátek (nikoliv až dnem, který následuje po této skutečnosti), a skončí posledního dne stanovené nebo sjednané doby bez ohledu na to, zda se takový den pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, v němž nastala skutečnost, od níž se doba počítá, a zda takový den připadne na sobotu, neděli nebo svátek. Pro poptávaný případ tedy platí, že nastala-li rozhodující skutečnost 1. 1. 2006 a stanovená doba činí 10 let, posledním dnem stanovené doby je 31. 12. 2015.

² Jelikož šlo v určité době trvání zaměstnaneckého poměru o zaměstnance, u kterého se bez jakýchkoliv pochybností aplikovalo při počítání doby speciální ustanovení § 333 zákoníku práce, a v určité (zde nepatrné) době šlo o trvání služebního poměru, kde ze zákona o státní službě výslovně nevyplývá, jakým způsobem by se plynutí doby mělo počítat, lze usoudit, zejména vzhledem k úzkému vztahu zákona o státní službě k zákoníku práce, že se i na služební poměr bude aplikovat ustanovení § 333 zákoníku práce, a nikoliv obecná ustanovení občanského zákoníku o počítání času.